

רמי בר יחזקאל אמר: בבית הכנסת היו יושבין ושמעו קול של סנדל המסומר מאחורי בית הכנסת. כסבורין היו שבאו עליהן אויבים. דחקו זה בזה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים.

באותה שעה (86) אמרו: אל יצא אדם בסנדל המסומר.

ומקשינן: אי הכי, בחול נמי ליתסר שהרי אין הגזירה מחמת שבת והלכותיה?

ומשינין: מעשה כי הוה, בשבת הוה. ומשום כך גזרו רק על שבת.

ומקשינן: אם כן, ביום טוב לישתרי לצאת ב-ט בסנדל המסומר, אלמה תנן במסכת ביצה:

אבל לא משלחין ביום טוב איש לרעהו דורון אלא דברים שהם לצורך יום טוב. ומשום כך אין משלחין סנדל המסומר, ולא מנעל שאינו תפור, משום שאינם ראויים לשימוש ביום טוב (87).

בכניסתו למערה. והיוצא אל יצא שמא יראהו האויבים ויוודע מקום המחבוא של כולם.

והיה מעשה ונהפך סנדלו של אחד מהם, שלבשו בצורה הפוכה, וניכרה צורתו של הסנדל ההפוך בטביעתה בקרקע. וכאשר ראו בני המערה את רישומו של הסנדל ההפוך [שנראה כאילו הוא מכוון כלפי חוץ המערה] בקרקע, כסבורין הם כי אחד מהם יצא, וראהו אויבים, ועכשיו באין עליהן האויבים.

ומרוב פחד דחקו זה בזה. והרגו בדחיקתן זה בזה יותר ממה שהרגו בהם אויבים. ולפי שהיו סנדליהן מסומרין נגרם הרג כה רב.

רבי אילעאי בן אלעזר אומר: כך היה המעשה: במערה היו יושבין ושמעו קול של סנדל המסומר (85) מנעל גבי המערה. כסבורין היו שבאו עליהם אויבים. דחקו זה בזה, והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן אויבים.

שהירושלמי מפרש שגזרו משום שנשות ישראל היו מפילות מפחד קול הסנדלים המסומרים, והריטב"א כתב שגזרו כדי שלא יזכרו בצרה [על ידי קול הסנדל] ותחבטל שמחת ועונג השבת. וראה להלן.

86. כתב השפת אמת: נראה שבאמת אירעו כל שלושת המעשים שהובאו בגמרא, וכשראו חכמים ששלש פעמים נגרמה צרה על ידי סנדל מסומר אסרו אותו.

87. הקשו התוספות [ס, א] הרי מסקנת הגמרא בביצה שכל מה שאפשר להשתמש בו ביום חול מותר לשלוח אותו מתנה ביום טוב, [מפני

85. תוספות, ותוספות הרא"ש. והיינו שהגזירה היתה משום שהקול שמשמיע סנדל המסומר גרם לצרה, וכתב המהר"ם שלפי זה צריך לומר שהמעשה הראשון שמוכא בגמרא שלא נגרמה הצרה על ידי קול הסנדל, הסיבה שגזרו על סנדל המסומר היא משום שהמסומרים שבסנדל הם היו הגורמים למה שנראה הסנדל הפוך ומכך נגרמה הצרה [ולפירושהם האויבים נעלו סנדל המסומר].

אך מרש"י ומפירושו המשנה להרמב"ם נראה שהם מפרשים שהסנדל המסומר עצמו גרם למיתת האנשים על ידי הדוחק [והיהודים הם שנעלו סנדל מסומר], ובכל שלושת המעשים הסנדלים הם שהמיתו. והר"ן הביא